

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

1123156

OBCHODNÁ POLITIKA V EÚ

2010

Lucia Vániková

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Obchodná politika v EÚ

Bakalárska práca

Študijný program:	Ekonomika podniku
Študijný odbor:	3.3.16 Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra ekonomiku
Školiteľ:	Doc. Ing. Ján Pokrivčák, M.S., PhD.
Konzultant: (nepovinný)	Meno Priezvisko, tituly

Lucia Vániková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu Obchodná politika v EÚ vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním bakalárskej práce.

V Nitre 10. mája 2010

Lucia Vániková

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pánovi doc. Ing. Jánovi Pokrivčákovi, M.S., PHD. a pánovi Ing. Jozefovi Gálikovi PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt v štátnom jazyku

Téma obchodnej politiky v európskej únii je veľmi aktuálna a to bol dôvod môjho výberu.

V práci by som rada spomenula krátky vývoj obchodnej politiky. Rozobrala som aj stratégiu trvalo udržateľného rozvoja, jej ciele a vízie. Porovnávam malé a veľké krajiny aký majú vplyv na zmenu ceny. Časť bude venovaná nákladom a výnosom. Zamerám sa na clo, čo vyjadruje, ako sa člení a aký má vplyv na ekonomiku. Pohyb tovarov medzi jednotlivými krajinami Európskej únie (EÚ), aj medzi krajinami ktoré clo neplatia. Štatistické sledovanie je uskutočňované európskymi štátmi, informácie sa zaznamenávajú pomocou INTRASTATU. Spomieniem aj tretie krajiny, ktoré clo ešte stále podliehajú. Charakterizujem kvóty a preferencie. Špeciálnu časť venujem poľnohospodárskej politike, ktorá je veľmi citlivá a má komplikované výpočty. EXTRASTAT je štatistika medzinárodného obchodu a zbiera informácie o obchode s tretími krajinami. Časť venujem aj dumpingu a diskriminácii odberateľov. V práci porovnávam obchod EÚ a svetový obchod, Slovenskú republiku s EÚ a Slovenskú republiku s celosvetovým obchodom. Následne všetky zistené údaje vložím to tabuľky a zistené údaje popíšem. Posledná časť bude venovaná intergrácii a jej významu v súčasnosti.

Kľúčové slová: vývoj, clo, INTRASTAT, EXTRASTAT, štatistické porovnanie krajín, integrácia

Zusammenfassung

Die Theme der Handelspolitik ist sehr aktuell und interessant, deshalb habe ich sie als meine Theme ausgewählt.

Ich würde in meiner arbeit gerne über die kurze Entwicklung der Handels politik in der Welt berichten. Ich erzähle über die Strategie der permanent gepflegter Entwicklung, ihrer Ziele und Visionen in die Zukunft. Ich vergleiche die grossen und kleinen Länader in den Internationalen Gescheften und die auswirkung auf die veränderung des Preises. Ein Teil ist der Analyse der Kosten und Erträgen gewitmet. Ich werde mich specialisieren auf das Pflicht, was es ausdrückt, auf seine Teilung und die wirkung aud die Okonomie. Die bewegung der Wahre zwischen den Ländern der EÚ, die keine Pflicht zahlen. Alle Geschefte der EÚ sind Statistisch gefolgt. Die Statistische folgung ist realisiert fon den oiropienischen stäten, die Informationen über die Wahre werden aufarbeitet und das ist INTRSTAT. Ich erinnere auch die handlung mit den driten Ländern, die den Zohl formalitäten unterstehen. Ich karakteriziere die Quotes und Präferenzen. Ein speciele Teil ist gewitment der Landwirtschaftlichen Politik, die sehr empfindsam ist und hat schwäre Berechnunge. EXTRASTAT ist die Statistic des Internationales handels und sammelt die Informationem des handels mit den driten Ländern. Ein Teil ist gewitment auch dem Dumping, der Discriminacion der Verbrauchern. In meiner Arbeit vergleiche ich den handel der Oiropischen union mit der ganzen Welt, die Slovakische republic mit der Oiropischen union und die Slovakische republic mit den rest der Welt. Die nachgewiesenen Daten samle ich in einer übersichtlicher Tabele und beschreibe ich die etwicklunge. Der lenzte Teil ist der Integration gewitmet. Was Integration bedeutet und wie wichtig sie für uns ist.

Schlüssel worte: Die Entwicklung, Zohl, INTRASATA, EXTRASTAT, Statistische vergleichung der Länder, Integration

Obsah

Zoznam skratiek a značiek.....	8
Úvod.....	9
1. Spoločná obchodná politika.....	10
1.1 Vývoj spoločnej obchodnej politiky.....	10
1.1.2 Spoločná obchodná politika.....	10
1.1.3 Analýza obchodnej politiky.....	11
1.1.4 Stratégia trvalo udržateľného rozvoja.....	11
1.1.5 Porovnanie malej a veľkej krajiny v medzinárodnom obchode.....	12
1.1.6 Analýza nákladov a výnosov.....	13
1.2 Clo.....	13
1.3 Pohyb tovaru medzi členskými štátmi EÚ.....	15
1.3.1 Intrastat.....	15
1.3.2 Colné konanie pri obchode s tretími krajinami.....	16
1.3.3 Preferencie a kvóty.....	16
1.3.4 Spoločná poľnohospodárska politika.....	18
1.3.5 Štatistika zahraničného obchodu (EXTRASTAT).....	19
1.4 Integrácia a medzinárodný obchod.....	19
2. Ciele práce.....	21
3. Metodika práce a materiál.....	22
4. Vlastná práca.....	23
Záver	33
Použitá literatúra.....	34

Zoznam skratiek a značiek

EÚ	Európska únia
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
GATT	Všeobecná dohoda o clách a obchode
SR	Slovenská republika
WTO	World Trade Organization

Úvod

Tému Obchodná politika v Európskej únii som si vybrala z dôvodu, pretože je veľmi aktuálna a zaujalo ma jej fungovanie. V súčasných podmienkach je dôležitosť obchodnej politiky nesmierne veľká, pretože každá krajina produkuje tovary, pre ktoré má najlepšie podmienky. Kvôli tejto skutočnosti výrazne rastie význam obchodnej politiky nielen v Európskej únii ale takisto v celosvetovom meradle.

V úvode mojej práci som opísala stručný vývoj obchodnej politiky vo svete, jej stručnú analýzu a jej dôležitosť v súčasnosti. Obchodná politika by mala splňať dnešné požiadavky obyvateľstva ale s ohľadom aj na budúce generácie. V jednej z kapitol sa venujem analýze nákladov a výnosov a taktiež krokmi, ktoré sú dôležité pri jej tvorbe.

Dôležitým faktorom v medzinárodnom obchode je clo. Platba cla závisí najmä od druhu obchodu, či sa jedná o vnútroúničný obchod alebo s krajinami, ktoré nepatria do Európskej únie – t.j. obchod s tretími krajinami.

Pohyb tovaru medzi členskými krajinami Európskej únie nepodlieha platbe cla ale musí byť štatisticky sledovaný. Členské štáty sledujú vnútroúničný obchod pomocou systému INTRASTAT.

Obchodovanie s tretími krajinami naďalej podlieha colným formalitám, to znamená aj platbe cla. Významnú úlohu tu zohráva pôvod tovaru. Z hľadiska pôvodu tovaru poznáme preferenčný pôvod tovaru a nepreferenčný pôvod tovaru. Obchod s tretími krajinami je takisto štatisticky sledovaný, tentokrát systémom EXTRASTAT.

Špeciálnu časť práce tvorí spoločná poľnohospodárska politika, ktorá je mimoriadne citlivou oblasťou finančných záujmov EÚ. V záujme každého členského štátu by malo byť podieľanie sa na opatreniach tejto politiky a konečnom dôsledku aj na splňaní úloh pri obchodovaní s tretími krajinami.

V záverečnej časti práce som sa zamerala na štatistiku obchodovania Slovenskej republiky a Európskej únie navzájom a takisto na obchodovanie s krajinami celého sveta.

1. Spoločná obchodná politika

1.1 Vývoj spoločnej obchodnej politiky

V zmluve o EHS sa v r. 1958 dohodli signatárske štáty na vytvorení spoločného trhu. Spoločný trh mal byť vytvorený ako colná únia, dôležité bolo zrušenie cla medzi členskými krajinami a tvorenie spoločnej colnej tarify. Vytvorenie colnej únie bolo dokončené v roku 1968. Od tohto roku vystupuje EÚ, pokiaľ ide o obchodnú politiku, ako jeden aktér v medzinárodných organizáciách a rokovaníach.

Rozšírenie medzinárodného obchodu viedlo k tomu, že sa zo spoločnej obchodnej politiky stala jedna z najdôležitejších oblastí politiky EÚ. Rozšírením EÚ a prehĺbením vnútorného trhu sa z EÚ stal dôležitý aktér a partner v rámci svetového obchodu. Pri rokovaníach GATT (Všeobecná dohoda o clách a obchode) v Tokiu 1973-1979 bola EÚ popri USA najdôležitejším aktérom pri rokovaní. Táto pozícia sa ešte posilnila, keď EÚ počas Uruguajského kola rokovaní (1986-1993) dokončila tvorbu vnútorného trhu. Napriek tomu sa spoločná obchodná politika stala aj terčom kritiky. Dôvodom bola protekcionistická poľnohospodárska politika, ktorá protirečila cieľom zrušenia obchodných bariér a liberalizácii svetového obchodu.

1.1.2 Spoločná obchodná politika

Patrí medzi najvýznamnejšie časti zahraničných vzťahov EÚ. Zaoberá sa obchodom medzi členskými štátmi EÚ a tretími krajinami.

Spoločná obchodná politika patrí do kompetencií EÚ a jej cieľom je rozvoj svetového obchodu. Zakladá sa na zásadách, ktoré sa týkajú najmä colných sadzieb, obchodných dohôd a ochranných opatrení.

Pri rozhodovaní o aktuálnych obchodných otázkach má dôležitú úlohu Výbor 133 – poradný výbor Rady EÚ pre vonkajšie vzťahy. Takýmto spôsobom sa môžu členské krajiny vyjadriť ku problematike, ktorá sa prerokúva a dodať, či obhájiť svoje stanovisko.

1.1.3 Analýza obchodnej politiky

Vláda má k dispozícii určité nástroje ktorými môže ovplyvňovať medzinárodný obchod. K nástrojom, ktoré majú dopad na obchodnú politiku patria clá, kvóty, či externé dotácie. Clo zvyšuje cenu tovaru zo zahraničia a tým sú domáci producenti konkurencieschopnejší a môžu zvyšovať svoju produktivitu alebo cenu. Domácim výrobcom teda clo prospieva, a zároveň je výhodné aj pre štátny rozpočet, pretože ho zvyšuje. Existencia cla však niektoré skupiny aj poškodzuje tým, že zvyšuje ceny pre spotrebiteľov, ktorí si môžu dovoliť nakúpiť menšie množstvo požadovaného tovaru..

1.1.4 Stratégia trvalo udržateľného rozvoja

Koncept trvalo udržateľného rozvoja hovorí o spôsobe ekonomického rastu, ktorý chceme dosiahnuť v dlhodobom horizonte.

Koncept stojí na predpoklade, že rozvoj musí spĺňať dnešné potreby bez toho, aby boli ohrozené možnosti následného rastu pre pokračujúce generácie.

Cieľom stratégie je zabezpečiť vysokú úroveň environmentálnej ochrany, sociálnej spravodlivosti a kohézie, ekonomickej prosperity a aktívnu celosvetovú podporu trvalo udržateľného rozvoja. Medzi uvedenými kľúčovými väzbami existujú mnohé prepojenia:

- využívanie obnoviteľných zdrojov energie
- klimatické zmeny,
- klimatické zmeny a chudoba,
- chudoba a používanie environmentálne citlivých technológií a postupov.

V júni 2006 prijala Európska rada novú stratégiu dlhodobu udržateľného rozvoja pre roky 2005-2010, zmenenú v mnohých oblastiach. V snahe zvrátiť trendy ohrozujúce trvalú udržateľnosť hovorí stratégia o potrebe zmeny spoločnosti vo viacerých oblastiach:

- zodpovednejšia spotreba, objavenie nových a udržateľnejších spôsobov posilňovania ekonomického rastu,
- zrýchlenie prechodu ku uhlíkovej neutralite (nezvyšovanie objemu oxidu uhličitého v atmosfére),
- nové alternatívne zdroje energie,
- múdrejšie využívanie prírodných zdrojov,
- efektívnejšia doprava.

V revidovanej stratégii je identifikovaných sedem hlavných výziev:

- klimatické zmeny a čistá energia,
- udržateľná doprava,
- udržateľná výroba a spotreba,
- hrozby verejnému zdraviu,
- lepší manažment prírodných zdrojov,
- sociálna inklúzia, demografické zmeny a migrácia,
- boj s globálnou chudobou.

1.1.5 Porovnanie malej a veľkej krajiny v medzinárodnom obchode

Podľa Jána Pokrivčáka (2008): sa v medzinárodnom obchode krajina považuje za veľkú, ak zmenou množstva svojho importu alebo exportu dokáže ovplyvniť svetové ceny. Naopak rozhodnutia malej krajiny nemajú vplyv na ceny. Pre malú krajinu sú ceny dané. Krajina sa stáva veľkou v prípade, že jej export alebo import tvorí relatívne vysoké percento celkového svetového obchodu v danej komodite.

1.1.6 Analýza nákladov a výnosov

Analýza nákladov a výnosov je najdôležitejšia metóda pri ekonomickom rozhodovaní. Ak sa firma rozhodne investovať do rozvoja výroby, mala by investovať do takého projektu, ktorý vedie k čo najväčšiemu zvýšeniu zisku.

Pri analýze nákladov a výnosov sú dôležité nasledovné kroky:

1. zistenie možností investičných alternatív,
2. zistenie ku každej alternatíve dodatočné zvýšenie tržieb alebo zníženie nákladov,
3. dodatočné tržby a náklady sa diskontuju do súčasnosti, používa sa diskontná sadzba,
4. vyberie sa najvhodnejší projekt s najvyššou čistou súčasnou hodnotou.

Podobným spôsobom sa môžu zhodnotiť aj rozhodnutia vlády, vláda však nemaximalizuje zisk. Vláda by sa mala snažiť maximalizovať spoločenský blahobyť. Spoločnosť sa z hľadiska obchodnej politiky delí na tri skupiny:

- spotrebiteľov,
- výrobcov,
- -daňových poplatníkov.

Blahobyť spotrebiteľov predstavuje spotrebiteľský prebytok, blahobyť výrobcov predstavuje prebytok výrobkov a blahobyť daňových poplatníkov predstavujú zmeny v štátnom rozpočte, ktorý daná politika spôsobila.

1.2 Clo

Clo a kvóta sa najčastejšie používajú ako nástroj ochrannej politiky. Ján Pokrivčák

(2008) tvrdí: „Clá sú tradičným mechanizmom, prostredníctvom ktorých dovážajúce krajiny izolujú svojich výrobcov od medzinárodnej konkurencie. Clá zároveň generujú finančné zdroje do štátneho rozpočtu.“ Ich význam je v súčasnosti čoraz menší, ale príjem ktorý z nich vzniká je dostatočný argument pre ich aplikáciu.

Clo predstavuje daň za dovážané tovary a služby. Dovozná kvóta predstavuje množstevné obmedzenie dovážaného tovaru do krajiny.

Význam cieľ ako ochranej politiky je stále nižší, krajiny preferujú iné netarifné obchodné nástroje na ochranu domáceho sektoru.

Delenie cla:

- *špeciálne clo*: predstavuje daň za dovážané tovary alebo služby, kde sa za dovoz zaplatí konštantná suma a trhovacia cena tovaru nezohráva žiadnu úlohu.
- *Hodnotové clo*: predstavuje daň za dovážané tovary a služby, kde sa za dovoz zaplatí nejaké percento zo svetovej ceny, alebo z hodnoty tovaru.

Clo spôsobuje redistribúciu príjmov v spoločnosti a pre malú krajinu vždy aj stratu na blahobyte. Ján Pokrivčák (2008): „Z dlhodobého hľadiska vedie k zlej alokácii zdrojov, spôsobuje neefektívnosť domácich výrobcov, prehĺbovanie ich slabšej konkurencieschopnosti, ktorá je zárodokom ďalších budúcich snáh o využitie politickej moci na presadenie ešte vyšších ochranných cieľ. Colná ochrana domáceho trhu má zároveň veľmi negatívny dopad na zahraničných partnerov. Sťažovavnie dovozu tovaru na domáci trh sa musí záporne prejaviť na blahobyte zahraničných producentov, čo často vedie k opätovným akciám zahraničných vlád a k zavedeniu ochranných opatrení v ich krajinách zameraných proti našim domácim výrobcam.“

Ak clo zavedie veľká krajina spôsobí pokles svetovej ceny. Veľká krajina má vysoký podiel na svetom obchode. Čím je tovaru na trhu viacej, tým klesá jeho cena. Malá krajina takýto vplyv nemá.

1.3 Pohyb tovaru medzi členskými štátmi EÚ

Zmluva o európskom spoločenstve vyjadruje v súvislosti s vybudovaním spoločného trhu o odstránení ciel, množstevných reštrikcií a ostatných obchodných opatrení s rovnocennými účinkami a o odstránení prekážok voľného pohybu tovaru, osôb, služieb a kapitálu.

Výmena tovaru medzi členskými štátmi EÚ bude vnútroúijným obchodom, ktorý nepodlieha colnej kontrole, ani clu a poplatkom vyberaným v súvislosti s dovozom a vývozom tovaru.

1.3.1 INTRASTAT

Pohyb tovaru, ktorý bude predmetom vzájomného obchodu medzi členskými krajinami EÚ, bude štatisticky sledovaný. Systém štatistického sledovania, ktorý umožňuje zbierať, spracúvať a poskytovať údaje o tovare, ktorý je predmetom obchodných operácií realizovaných medzi členskými štátmi, sa označuje INTRASTAT.

Colná správa bude zabezpečovať zber, získavanie, prvotné spracovanie, kontrolu a poskytovanie údajov pre štátnu štatistiku o tovare, ktorý bude predmetom obchodu medzi Slovenskou republikou a ostatnými členskými štátmi EÚ.

Z pohľadu podnikateľskej verejnosti sa zavedie systém INTRASTAT, ktorý bude znamenať povinnosť nahlasovať údaje o obchodných operáciách realizovaných medzi Slovenskou republikou a ostatnými členskými štátmi EÚ na predpísaných formulároch alebo v elektronickej forme.

1.3.2 Colné konanie pri obchode s tretími krajinami

Colným formalitám v podobe, ako sa uplatňujú dnes, bude naďalej podliehať tovar dovážaný z krajín, ktoré nebudú členmi EÚ, alebo bude vyvážený do týchto krajín. Samozrejme, aj v tejto oblasti dôjde k niektorým zmenám, ktoré budú vyvolané aplikovaním predpisov EÚ upravujúcich dovoz a vývoz tovaru.

Zmeny nastanú pri colnom prejednávaní poľnohospodárskeho a potravinárskeho tovaru, kde sa budú uplatňovať postupy stanovené normami EÚ.

Clo vybrané v súvislosti dovozom tovaru z krajín, ktoré nebudú členmi EÚ bude, na rozdiel od dnešného stavu, čiastočne príjmom spoločného rozpočtu EÚ, ako tradičného vlastného zdroja príjmov EÚ. Do spoločného rozpočtu sa bude odvádzať 100 % vymeraného cla, z čoho sa vráti členskému štátu 25 %. Napriek neustálemu znižovaniu colných sadzieb uplatňovaných pri dovoze tovaru tvoria príjmy z cla stále významnú časť príjmov EÚ.

1.3.3 Preferencie a kvóty

Pri uplatňovaní preferenčných pravidiel pôvodu tovaru sa budú uplatňovať niektoré nové pravidlá, nakoľko preferenčné schéma EÚ je iná, ako súčasná preferenčná schéma uplatňovaná v Slovenskej republike. Oblasť preferenčných pravidiel pôvodu EÚ sa člení na nasledovné základné skupiny:

- pravidlá v rámci preferenčných zmlúv,
- krajiny EZVO,
- stredomorské krajiny,
- štáty ACP (Afrika, Karibik, Pacifik) a OCT (zámorské krajiny a územia),
- krajiny profitujúce na Všeobecnom systéme preferencií.

Pôvod tovaru má veľmi významnú úlohu v rámci colného konania pri prepúšťaní tovaru do režimu voľného obehu. Od neho závisí, aké colné sadzby a colné zvýhodnenia je možné

získať a využívať pri dovoze tovaru. Predpokladom výberu náležitej colnej sadzby alebo priznania akéhokoľvek colného zvýhodnenia je preukázanie krajiny pôvodu tovaru. Z hľadiska pôvodu poznáme nepreferenčný pôvod tovaru a preferenčný pôvod tovaru. Určením pôvodu tovaru a jeho preukazovaním sa zaoberajú pravidlá pôvodu tovaru.

Nepreferenčný pôvod tovaru

Uplatňovaním nepreferenčného pôvodu tovaru a použitím jeho pravidiel sa nedá dosiahnuť preferencia. Pri nepreferenčnom pôvode tovaru má veľký významnú úlohu údaj o krajine pôvodu, ktorý je podstatnou súčasťou colného vyhlásenia na prepustenie tovaru do navrhovaného režimu. Ďalšiu významnú úlohu má tento údaj pre potreby štatistického vykazovania a sledovania pôvodu tovaru ako aj pri uplatnení niektorých netarifných opatrení. Informácie z colnej štatistiky sú dôležitým podkladom pre realizáciu obchodno-politických opatrení každého štátu pri dovoze tovaru z určitých krajín. Nepreferenčný pôvod tovaru potvrdzujú kompetentné orgány vyvážajúcej krajiny osvedčením o jeho pôvode tzv. „Certificate of Origin“.

Preferenčný pôvod tovaru

Uplatňovaním preferenčného pôvodu tovaru a pravidiel sa pri dovoze tovaru uplatňujú preferenčné colné sadzby. Môžu sa uplatniť a poskytnúť jednostranne na autonómnom základe alebo vzájomne na zmluvnom základe. Jednostranné colné preferencie sa poskytujú na tovar pôvodný v rozvojových alebo najmenej rozvinutých krajinách v rámci Všeobecného systému preferencií, alebo na tovar pôvodný v iných zvýhodnených krajinách alebo územiach. Tento systém je založený na nerecipročnom základe. Druhou kategóriou sú zmluvné preferencie, ktoré sa uplatňujú na základe dvojstranných alebo mnohostranných medzinárodných dohôd a ktoré sú právnym základom na poskytovanie preferenčných sadzieb. Preferenčné colné sadzby sa uplatňujú na základe reciprocity. Uzatváraním dohôd dochádza k vzniku spoločenstiev dvoch alebo viacerých krajín, ktorých ekonomiky sa postupne prepojujú, pričom dochádza k integrácii týchto krajín a vzniku oblastí voľného obchodu a colných únií. Súčasťou týchto dohôd sú preferenčné pravidlá pôvodu tovaru, ktoré sú obsiahnuté v samostatných protokoloch. Protokol obsahuje podmienky, ktoré sa musia dodržať pri výrobe príslušného výrobku, aby sa tento mohol považovať za pôvodný a podliehal preferenčnému zaobchádzaniu pri jeho dovoze

do štátu, ktorý je zmluvným partnerom v rámci príslušnej dohody.

V EÚ úlohu centra plní príslušný útvar Európskej komisie, ktorý odsúhlasuje čerpanie colných kvót pre všetky členské krajiny.

1.3.4. Spoločná poľnohospodárska politika

Spoločná poľnohospodárska politika Európskej únie je mimoriadne citlivou oblasťou finančných záujmov EÚ. Z pohľadu Slovenskej republiky, ako členského štátu Spoločenstva, sa na opatreniach tejto politiky bude podieľať aj slovenská colná správa v rámci svojej územnej pôsobnosti, a to plnením úloh pri dovoze tohto druhu tovaru z krajín, ktoré nebudú členom EÚ a pri vývoze do týchto krajín.

Pri dovoze bude colná správa zabezpečovať výber zložitého systému dovozných platieb. Pri poľnohospodárskom tovare sa okrem valorického cla uplatňuje aj clo špecifické podľa množstva tovaru, dodatkové clo, variabilné clo a paušálne poplatky pri dovoze, pričom sa tieto platby uplatňujú alternatívne alebo kumulatívne.

Pri vývoze sa bude špecifický režim uplatňovať na tovar, pri ktorom vzniká nárok na vývoznú náhradu podľa príslušných nariadení EÚ. Ide o významný obchodno-politický inštitút, ktorého uplatňovanie na úrovni členských štátov je predmetom prísnych kontrol Európskej Komisie. Colná správa príslušného členského štátu zabezpečuje

- vykonanie colných formalít pri prepustení tovaru do colného režimu
- vývoz vrátane kontrol,
- odoberania a analýzy vzoriek na colnom úrade odoslania tovaru,
- vykonáva colný dohľad počas prepravy tovaru od colného úradu
- odoslania po colný úrad výstupu zo Spoločenstva,
- zabezpečuje aplikáciu sprievodného dokladu T5 pri tovare odoslanom z iných členských štátov
- prepravovanom cez územie SR za účelom výstupu z colného územia EÚ cez vonkajšiu hranicu, v prípade Slovenskej republiky cez hranicu s Ukrajinou.

Dôraz sa kladie na vykonávanie kontrol vyváženého tovaru na colnom úrade odoslania a na colnom úrade výstupu.

1.3.5. Štatistika zahraničného obchodu (EXTRASTAT)

Podkladom pre štatistiku zahraničného obchodu SR, ktorú pravidelne uverejňuje Štatistický úrad SR, sú informácie poskytované colnou správou. Tieto informácie získava colná správa z colných vyhlásení podávaných deklarantmi v procese colného konania na celom území SR. Vstupom do EÚ sa počet colných vyhlásení spracovaných v systéme EXTRASTAT značným spôsobom zníži, nakoľko sa týmto systémom budú spracovávať len údaje o obchodných operáciách s tretími krajinami. Samotný proces spracovávania týchto informácií sa na strane colnej správy významným spôsobom nebude meniť.

1.4 Integrácia a medzinárodný obchod

V politike existuje celý rad nástrojov obchodnej politiky na reguláciu medzinárodného obchodu. K integrácii patrí napríklad clo alebo obchodné kvóty. Nasledujúcim nástrojom je aj ovplyvňovanie obchodu je aj ekonomická integrácia.

Existuje mnoho typov ekonomickej integrácie. Hierarchicky sú usporiadané nasledovne:

1. *Zóna voľného obchodu.* Členské štáty tvoria zónu voľného obchodu zrušia obchodné bariéry napríklad clá, ale zároveň si vytvárajú vlastné obchodné bariéry pre dovoz tovarov a služieb z nečlenských štátov. Členské štáty majú vlastné clá, môže sa dovoz dostať do zóny voľného obchodu cez štát s najnižšími clami a potom reexportovať do ostatných členských štátov. Tejto situácii sa predchádza použitím pravidiel pôvodu. Aby tovar mohol prechádzať medzi štátmi zóny voľného obchodu bez ciel, musia obsahovať časť domáceho obchodu.
2. *Colná únia.* Zrušia sa clá a ostatné bariéry vo vzájomnom obchode ale bariéry s nečlenskými štátmi sa nezrušia. Príjmy z cla sa odvádzajú do štátnych pokladní alebo do spoločného fondu.
3. *Spoločný trh.* Predstavuje colnú úniu plus voľný pohyb výrobných faktorov.

4. *Ekonomická únia*. Vytvorí sa spoločný trh a unifikujú sa niektoré ekonomické politiky. Ak je to menová politika, vtedy sa vraví o menovej únii, môže sa zjednotiť časť fiškálnej politiky, sociálnej politiky.

Obchodné zoskupenia sú výnimkou z pravidiel svetová obchodná organizácia sú založené na princípe nediskriminácie, t.j. poskytnutie najvyšších výhod, vyjadruje poskytnutie výhody jednému členskému štátu a zároveň musí poskytnúť výhodu aj ostatným členským štátom. Vo WTO existujú tri výnimky z princípu nediskriminácie.

- Rozvinuté štáty môžu poskytnúť nerekipročné výhody rozvojovým štátom.
- Rozvojové štáty si môžu poskytnúť obchodné zvýhodnenia.
- Rozvinuté štáty môžu vytvárať zóny voľného obchodu alebo colné únie, ak tieto pokrývajú podstatnú časť obchodu.

Skoro všetky štáty sveta patria do nejakého integračného zoskupenia. V Európe je obchod ovplyvňovaný spoločným trhom Európskej únie. USA sa historicky spoliehali na multilaterálny obchodný systém založený na princípe najvyšších výhod.

Ekonomická integrácia sa vníma ako smerovanie k voľnému obchodu, eliminuje niektoré obchodné bariéry. Ekonomická integrácia liberalizuje obchod iba medzi niektorými štátmi, nie na globálnej úrovni, ako to robí ekonomická liberalizácia v rámci rokovaní WTO.

Viner ako prvý zistil, že ekonomická integrácia môže blahobyt krajiny zvýšiť ako aj znížiť. Či má ekonomická integrácia pozitívny alebo negatívny vplyv spôsobuje rozsah tvorby obchodu a odklon od obchodu.

Tvorba obchodu vzniká, keď produkcia v členskom štáte je nahradená dovozom od efektívnejšieho producenta z iného členského štátu. Keď členský štát začne dovážať tovar z iného členského štátu na úkor dovozu od producenta ktorý je efektívnejší, nachádza sa mimo ekonomického integračného zoskupenia, vtedy nastáva odklon od obchodu.

2. Ciele práce

Cieľom mojej bakalárskej práce je zistiť, aký je celkový vývoz a dovoz skúmaných subjektov za jednotlivé obdobia. Porovnávať budem rast alebo pokles vývozu a dovozu európskej únie a porovnávať ho s vývozom a dovozom Slovenskej republiky a s vývozom a dovozom celého sveta. Všetky skúmané subjekty vzájomne porovnáam aký bol vývoj v skúmanom období. Všetky zistené údaje spracujem do tabuľky a ku každej vypracovanej tabuľke vytvorím aj grafické znázornenie výsledkov.

3. Metodika práce a materiál

Skúmané objekty sú Slovenská republika, Európska únia a svetový vývoz a dovoz. Budem skúmať množstvo vyvezeného tovaru z krajiny a množstvo dovezeného tovaru do krajiny. Aké saldo obchodnej bilancie nastane a aké sú zmeny v jednotlivých obdobiach skúmania. Zvolené skúmanie predstavuje porovnanie európskej únie so slovenskou republikou, európsku úniu v porovnaní s celým svetom a slovenskú republiku v porovnaní s celým svetom.

Postup ktorý som si zvolila je nasledovný. Najprv som si zistila jednotlivé údaje o Slovenskej republike. Tieto údaje som získala zo Štatistickom úrade Slovenskej republiky. Údaje o Európskej únii som zistila na Eurostate a následne údaje o svetovom vývoze a dovoze som čerpala z WTO. Údaje som následne spracovala do prehľadných tabuliek a zoradila do určitého poradia, údaje z tabuliek som zhodnotila. Ako poslednú časť som vytvorila grafy, ktoré graficky znázorňujú údaje z tabuliek.

Pri vyhodnocovaní zistených výsledkov som použila porovnávaciu metódu. Jednotlivé výsledky som porovnávala za jednotlivé obdobia porovnávala som aj saldo obchodnej bilancie a porovnávala som aj krajiny. Následne som dané výsledky interpretovala.

4. Vlastná práca

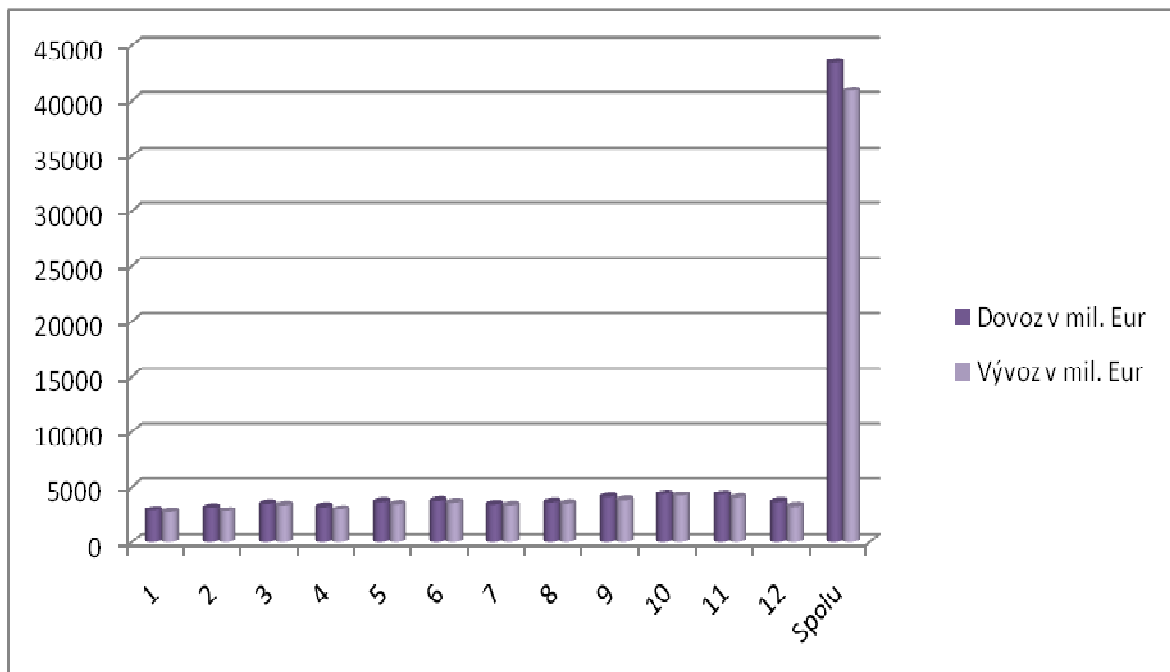
Zahraničný obchod Slovenskej republiky v roku 2006

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Spolu
Dovoz v mil. Eur	2883	3110,7	3472	3209,5	3635,8	3727	3419,8	3613,2	4068,5	4348,7	4318,5	3646,8	43453,6
Vývoz v mil. Eur	2691,5	2807,6	3344,1	2941,8	3429,6	3581,1	3342,7	3491,4	3799,6	4197	4004,6	3260,5	40891,5
Saldo (v-d)	-191,5	-303,1	-127,9	-267,7	-206,2	-146	-77,1	-121,8	-268,9	-151,7	-313,8	-386,3	-2562

Tabuľka č. 1

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zahraničný obchod SR (2006)

Graf číslo 1

Dovoz dominuje nad vývozom v každom mesiaci roku 2006. Ani v jednom mesiaci skúmaného roku vývoz neprevyšuje dovoz. V roku 2006 sme dosiahli záporné saldo platobnej bilancie -2562 mil. eur.

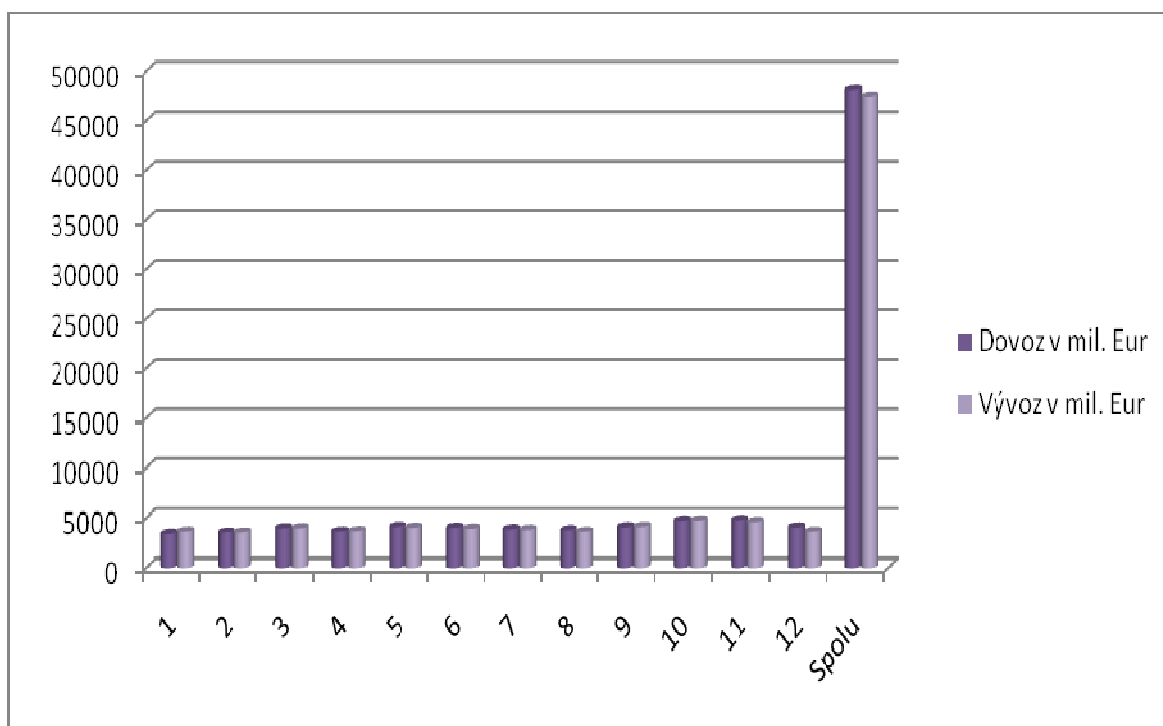
Zahraničný obchod Slovenskej republiky v roku 2007

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Spolu
Dovoz v mil. Eur	3411,8	3553,2	3962,3	3640	4136,1	4029,5	3856,1	3780,9	4096,4	4734,1	4816,9	4058,8	48075,9
Vývoz v mil. Eur	3640,4	3545,6	3972,8	3681,3	4030,6	3904,5	3808,3	3616,1	4136,1	4762,7	4616,6	3635,9	47351
Saldo (v-d)	228,6	-7,6	10,5	41,3	-105,5	-125	-47,8	-164,8	39,7	28,6	-200,3	-422,9	-724,9

Tabuľka číslo 2

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zahraničný obchod SR (2007)

Graf číslo 2

V roku 2007 v mesiacoch január, marec, apríl, september, október je dovoz vyšší ako vývoz čo spôsobuje pozitívne zmeny na celkovom výsledku obchodnej bilancie. V ostatných mesiacoch dovoz prevyšuje nad vývozom. Celkové saldo obchodnej bilancie je záporné -724,9 mil eur. V porovnaní s rokom 2006 vidíme jednoznačné zlepšenie obchodnej bilancie. V roku 2006 bolo saldo -2562 a v roku 2007 kleslo na -724,9 mil eur.

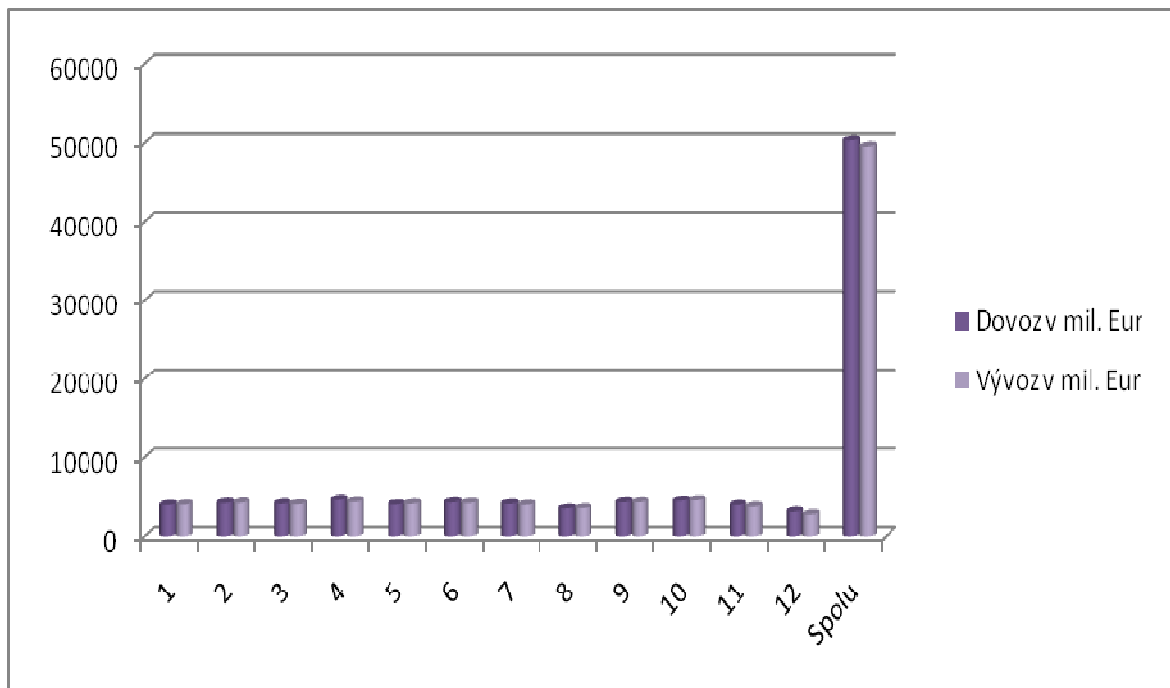
Zahraničný obchod Slovenskej republiky v roku 2008

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Spolu
Dovoz v mil. Eur	4093,6	4359,8	4272,5	4718,3	4150,2	4427,9	4237,6	3630,7	4433,2	4587,4	4093,7	3275,1	50280,1
Vývoz v mil. Eur	4151	4379,6	4197,7	4480,7	4265,5	4351,1	4114	3694,6	4435,7	4653,9	3890,2	2908,3	49522,3
Saldo (v-d)	57,4	19,8	-74,8	-237,7	115,3	-76,8	-123,6	63,9	2,5	66,4	-203,5	-366,8	-757,8

Tabulka číslo 3

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zahraničný obchod SR v roku 2008

Graf číslo 3

V mesiacoch január, február, máj, august, september, október bol vývoz vyšší ako dovoz. V ostatných mesiacoch prevyšoval dovoz nad vývozom. Výsledok obchodnej bilancie za rok 2008 je záporný -757,8. Tento vyšší záporný efekt spôsobili dva posledné mesiace v roku kde dovoz vysoko dominoval nad vývozom. V porovnaní s rokom 2006 kde saldo obchodnej bilancie bolo -2562 je to zlepšenie, ale zároveň ak ho porovnáme s rokom 2007 kde saldo tvorilo -724,9 je to mierne zhoršie celkovej obchodnej bilancie.

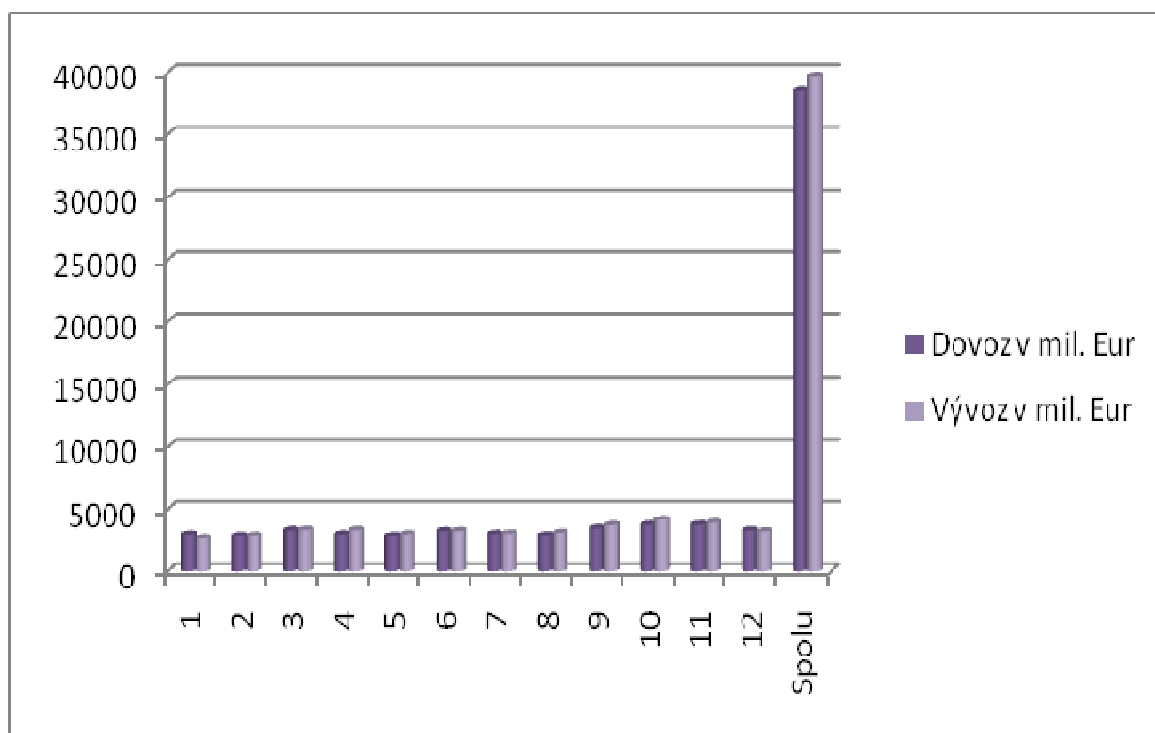
Zahraničný obchod Slovenskej republiky v roku 2009

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Spolu
Dovoz v mil. Eur	2993,8	2884	3319,5	3002,7	2878	3245,1	3030,9	2914,1	3472,2	3737,4	3746,4	3304,6	38528,7
Vývoz v mil. Eur	2710,7	2904,1	3342,9	3324,2	3015	3253,4	3059,9	3131	3712,8	4133,1	3890,9	3237,5	39715,6
Saldo (v-d)	-283,1	20,1	23,3	321,5	137	8,3	29	216,8	240,6	395,7	144,6	-67,1	1186,8

Tabulka číslo 4

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zahraničný obchod SR v roku 2009

Graf číslo 4

Zahraničný obchod v roku 2009 mal veľmi pozitívny vývoj. Negatívne saldo dosahovala Slovenská republika iba v mesiacoch január a december. V porovnaní s rokmi 2006, 2007 a 2008 je to veľmi pozitívny stav. Celková obchodná bilancia je pozitívna a to v hodnote +1186,8. Tento priaznivý výsledok sa odráža aj na grafickom zobrazení, kde vidieť celkové prevyšovanie vývozu nad dovozom.

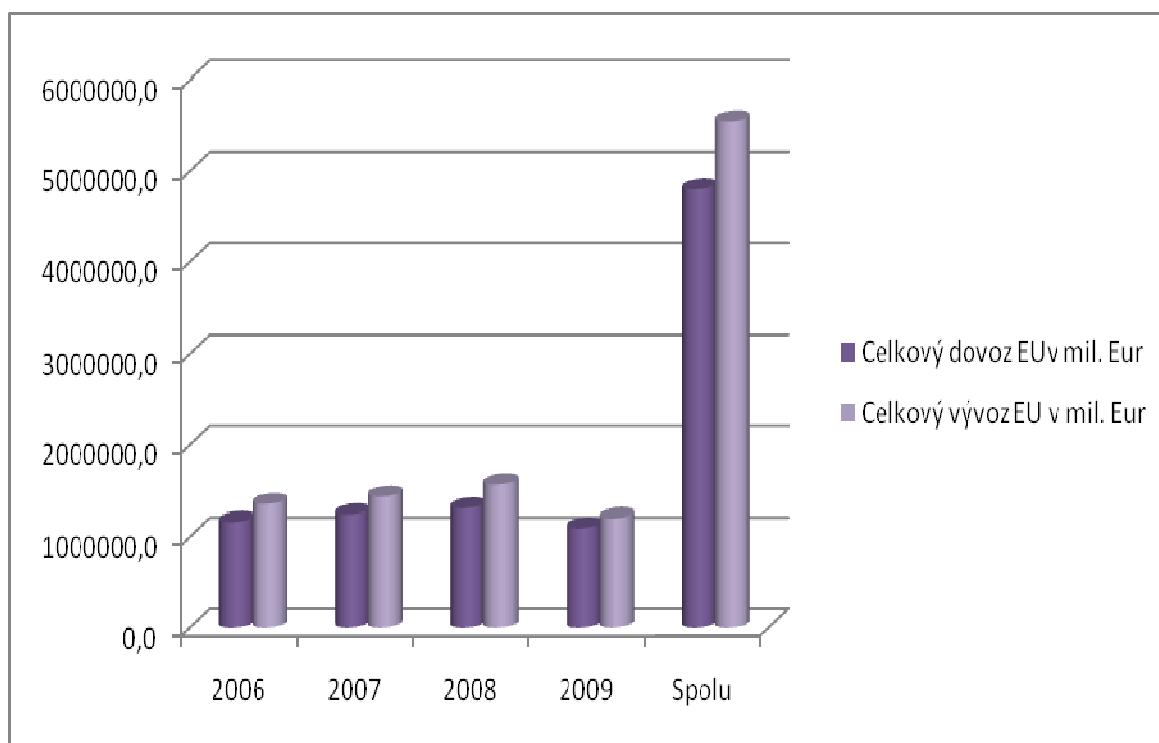
Zahraničný obchod Európskej únie za jednotlivé roky

	2006	2007	2008	2009	Spolu
Celkový dovoz EU v mil. Eur	1160101,0	1241498,0	1306528,0	1094417,0	4802544,0
Celkový vývoz EU v mil. Eur	1352787,0	1434009,0	1564992,0	1199669,0	5551457,0
Saldo (vývoz-dovoz)	192686,0	192511,0	258464,0	105252,0	748913,0

Tabulka číslo 5

Zdroj: eurostat

Zahraničný obchod EÚ

Graf číslo 5

Zahraničný obchod Európskej únie, saldo obchodnej bilancie je v každom roku kladné. Ak porovnáam roky 2007 a 2006 som zistila mierny pokles 175 mil. eur. Ak porovnáam rok 2008 s rokom 2007 som zosila náramný vzostup o 65953 mil. eur. V roku 2009 je saldo obchodnej bilancie kladné, ale pokleslo o 153212 mil. eur. Tento vývoj znázorňuje aj graf.

Celkový zahraničný obchod

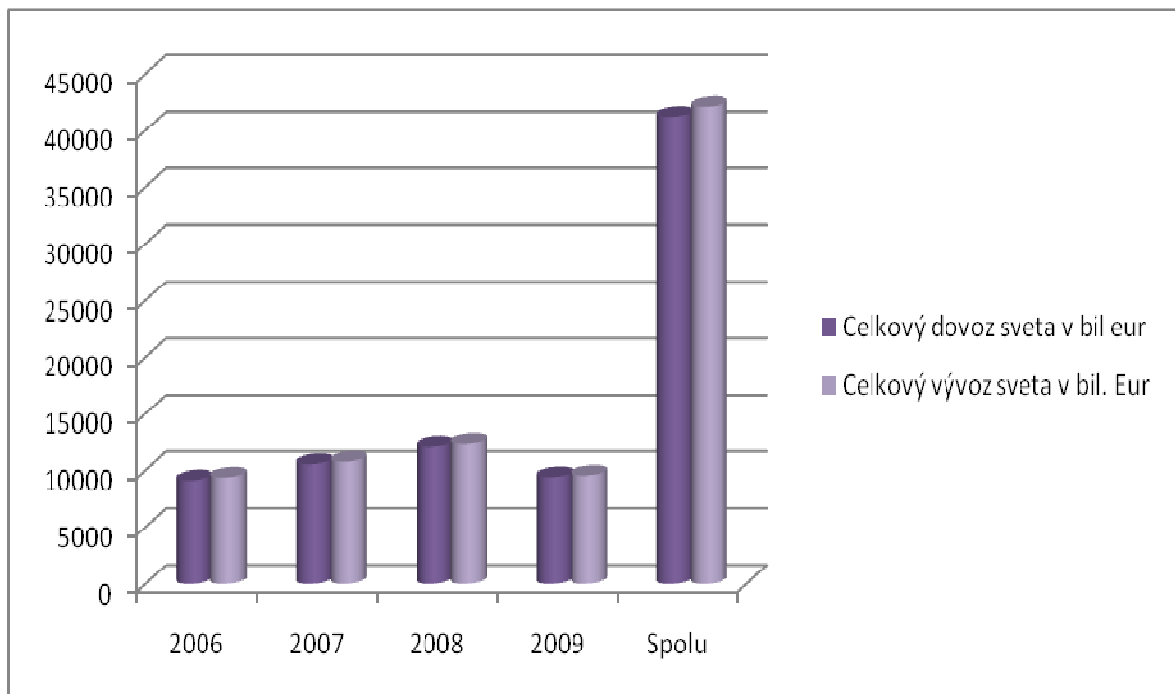
	2006	2007	2008	2009	Spolu
Celkový dovoz sveta v bil eur	9126,1	10536,2	12137,4	9411,6	41211
Celkový vývoz sveta v bil. Eur	9375,3	10758,3	12403,3	9552,1	42089
Saldo (vývoz-dovoz)	249,2	222,1	265,9	140,5	877,6

Tabulka číslo 6

Zdroj: wto.org

1euro = 1,324 usd z dňa 4.5.2010

Celkový zahraničný obchod

Graf číslo 6

Zahraničný obchod bol vo všetkých rokoch skúmania kladný. V roku 2007 oproti roku 2006 pokleslo saldo o -27,1 bil. eur. V roku 2008 oproti roku 2007 nastal nárast o 43,8 bil eur. Následne v roku 2009 oproti roku 2008 nastal pokles o -125,4 čo je výrazný pokles. Celkový vývoz je vyšší ako dovoz čo je pozitívny výsledok.

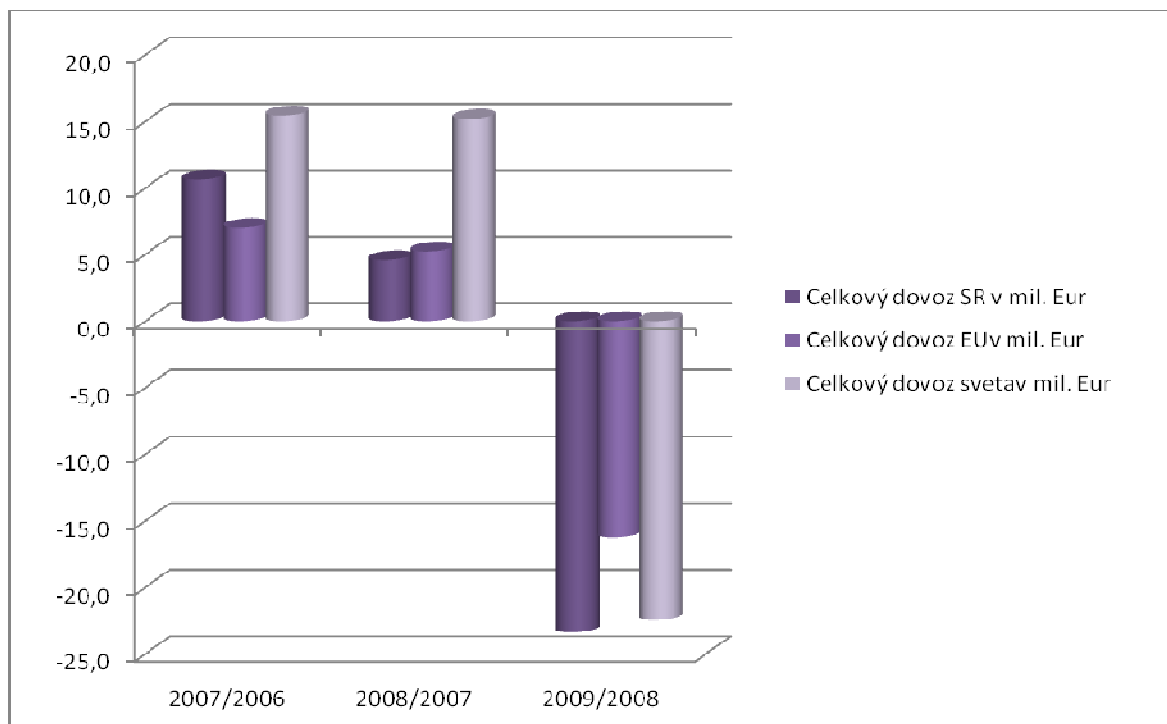
Porovnanie dovozu Slovenskej republiky a Európskej únie a celého sveta v percentuálnom vyjadrení

	2007/2006	2008/2007	2009/2008
Celkový dovoz SR v percentách	10,6	4,6	-23,4
Celkový dovoz EÚv percentách	7,0	5,2	-16,2
Celkový dovoz svetav percentách	15,5	15,2	-22,5

Tabulka číslo 7

Zdroj: Štatistický úrad SR, eurostat, wto.org

Percentuálny rast/pokles dovozu v SR, EÚ a vo svete

Graf číslo 7

Celkový dovoz Slovenskej republiky v porovnaní rokov 2007/2006 vzrástol o 10%, zároveň celkový dovoz Európskej únie v rokoch 2007/2006 vzrástol o 7% a dovoz celého sveta vzrástol v porovnaní rokov 2007/2006 a 15,5%.

Dovoz Slovenskej republiky v porovnaní rokov 2008/2007 narástol o 4,6% zároveň dovoz Európskej únie v rokoch 2008/2007 vzrástol o 5,2% a dovoz celého sveta vzrástol o 15,2%.

Celkový dovoz Slovenskej republiky v rokoch 2009/2008 poklesol o -23,4% zároveň dovoz Európskej únie v rovnaní rokov 2009/2008 poklesol o -16,2% a dovoz celého sveta poklesol o -22,5%. Všetky tri skúmané subjekty majú rovnakú tendenciu a to klesajúcu a v rokoch 2009/2008 zápornú. Toto negatívne obdobie môže mať za následok aj vypuknutie celosvetovej hospodárskej krízy.

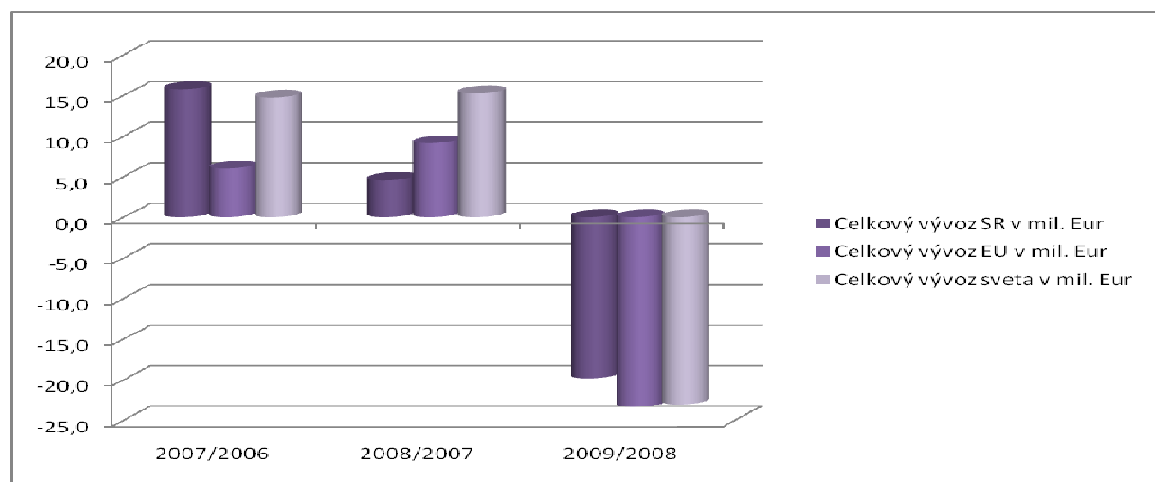
Porovnanie vývozu Slovenskej republiky a Európskej únie a celého sveta v percentuálnom vyjadrení

	2007/2006	2008/2007	2009/2008
Celkový vývoz SR v percentách	15,8	4,6	-19,8
Celkový vývoz EU v percentách	6,0	9,1	-23,3
Celkový vývoz sveta v percentách	14,8	15,3	-23,0

Tabulka číslo 8

Zdroj: Štatistický úrad SR, eurostat, wto.org

Percentuálny rast/pokles vývozu v SR, EÚ a vo svete

Graf číslo 8

Celkový vývoz Slovenskej republiky v porovnaní rokov 2007/2006 nárastol o 15,8%, zároveň vývoz Európskej únie v porovnaní rokov 2007/2006 nárastol o 6%, vývoz celého sveta v porovnaní rokov 2007/2006 nárastol o 14,8%.

Vývoz Slovenskej republiky v porovnaní rokov 2008/2007 vzrástol o 4,6%, zároveň vývoz Európskej únie vzrástol o 9,1% a vývoz celého sveta vzrástol o 15,3%.

Vývoz Slovenskej republiky v porovnaní rokov 2009/2008 poklesol o -19,8%, zároveň vývoz Európskej únie poklesol o -23,3% a svetový vývoz poklesol v skúmanom období o -23,0%. Toto negatívne obdobie môže mať za následok aj vypuknutie celosvetovej hospodárskej krízy.

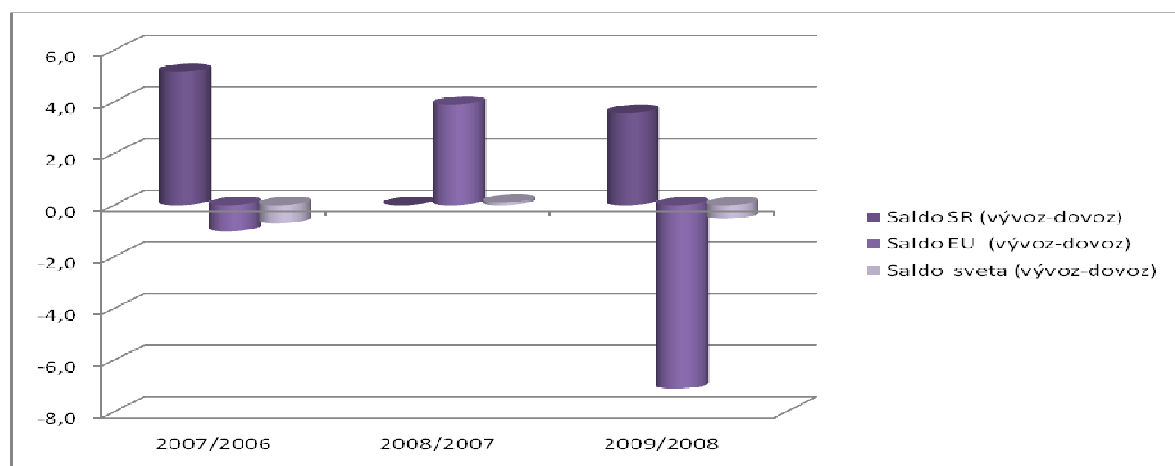
Porovnanie salda Slovenskej republiky a Európskej únie a celého sveta v percentuálnom vyjadrení

	2007/2006	2008/2007	2009/2008
Saldo SR (vývoz-dovoz) v percentách	5,2	0,0	3,6
Saldo EU (vývoz-dovoz) v percentách	-1,0	3,9	-7,1
Saldo sveta (vývoz-dovoz) v percentách	-0,7	0,1	-0,5

Tabuľka číslo 9

Štatistický úrad SR, eurostat, wto.org

Percentuálny rast/pokles salda v SR, EÚ a vo svete

Graf číslo 9

Saldo Slovenskej republiky v porovnaní rokov 2007/2006 má kladný výsledok 5,2%, saldo Európskej únie v porovnaní rokov 2007/2006 je záporne -1,0% a saldo svetové je tiež záporne v hodnote -0,7%.

Záporné saldo znamená väčší dovoz ako vývoz do krajiny. Saldo Slovenskej republiky v porovnaní rokov 2008/2007 je nulové, saldo Európskej únie v porovnaní rokov 2008/2007 je kladné v hodnote 3,9% a saldo svetové je kladné v hodnote 0,1%.

Saldo Slovenskej republiky v porovnaní rokov 2009/2008 je kladný v hodnote 3,6%, saldo Európskej únie je záporné v hodnote -7,1% a saldo svetové je záporné v hodnote -0,5%.

Záver

V prvej časti mojej bakalárskej práce, teoretickej časti, som sa venovala vyjadreniu pojmu obchodná politika a zároveň aj pojmu spoločná obchodná politika. V jednotlivých častiach som rozoberala aj analýzu obchodnej politiky, stratégiu trvalo udržiavaného rozvoja a porovnávala som vplyv veľkej a malej krajiny na svetový obchod a vplyv na cenu. Analyzovala som náklady a výnosy. Rozsiahlejšiu časť práce som venovala clu. Rozoberala som pohyb tovaru medzi jednotlivými členskými krajinami, ako funguje dovoz a vývoz tovarov. Spomenula som aj pohyb, obchodovanie s tretími krajinami. Určitú časť som venovala INTRASTATU a EXTRASTATU. V poslednej časti teoretickej časti svojej práce som spomenula spoločnú poľnohospodársku politiku a venovala som sa aj integrácii v medzinárodnom obchode.

V nasledujúcej časti som rozpracovala samostatne zahraničný obchod Slovenskej republiky za jednotlivé roky. Každý rok som zobrazila podľa mesiacov v jednotlivej tabuľke a vytvorila som k nemu grafické znázornenie daného vývoja.

Samostatne som znázornila aj výsledky dovozu a vývozu Európskej únie v tabuľke. Vytvorila som tabuľku a skúmala som zmeny v obchodnej bilancii za skúmané obdobie. Všetko som znázornila aj graficky.

Zvlášť som vytvorila tabuľku pre celosvetový dovoz a vývoz a skúmala som dané obdobia. Dovozy a vývozy som znázornila aj graficky.

Následne som porovnávala zmeny v jednotlivých rokoch skúmaných obchodí. O aké percento vzrástol alebo poklesol dovoz, vývoz alebo saldo zahraničného obchodu. Všetky dovozy jednotlivých subjektov som vložila do tabuľky a skúmala som zmeny, ktoré nastali. Vytvorila som aj grafické znázornenie. Následne som jednotlivé vývozy tiež preskúmala a vložila som ich do tabuľky a vytvorila k nemu grafické znázornenie. Na záver som skúmala saldo obchodnej bilancie (vývoz - dovoz) ktoré som taktiež vložila do tabuľky a skúmala. Následne som vytvorila aj grafické znázornenie daného vývoja. Všetky výsledky som následne zhodnotila a charakterizovala ich vývoj.

Zoznam použitej literatúry

Bagwell, K. a Staiger, R. W. (2000), Gatt-Thing. Working Paper 8005. NBER.

Baldwin, R. a Wyplosz, CH.(2006), The Economics of European Integration, 2nd edition. London: McGraw Hill.

Caves, R., Jones, R, Frankel, J. (2002), World Trade and Payments, ninth edition, New York: Addison-Wesley.

Feestra, R.C. (2004) Advanced International Trade, Theory and Evidence. New Jersey: Princeton University Press.

Pokrivčák, J., J.F.M. Swinnen, and H. de Gorter (2003), Agriculture and European Integration. Journal of Economics (Ekonomický časopis)- Volum 51, Number 1, pp33- 49.

Ján Pokrivčák, Medzinárodný obchod, vydala SPU v Nitre 2008, ISBN 978-80-552-0013-2

http://ec.europa.eu/sustainable/sds2005/index_en.htm

<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1454>

http://ec.europa.eu/sustainable/sds2005/index_en.htm

www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/90111.pdf

www.statistics.sk

www.colnasprava.sk

<https://intrastat.colnasprava.sk/main.php>

http://tqsinet.colnasprava.sk/isstinet/taricksk/Measure_B.aspx

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

www.wto.org